lingen. Ook de arbeidsmarkt in deze provincie vertoont tegenstellingen. Tegenover gebieden met schrijnende tekorten staan gebieden met al of niet verborgen overschotten. Het zijn dus wel problemen van zeer uiteenlopende aard, waarmede Overijssel thans te maken heeft. Er moet echter worden gewerkt aan de oplossing van deze problemen en er wórdt aan gewerkt.

Het verschaffen van regelmatige, vruchtdragende arbeid aan de mens is een van de mooiste taken, welke tot uitvoering kunnen worden gebracht.

DE BOVENWETTELIJKE ZIEKENGELD-UITKERINGEN EN DE ZIEKTEWET

DOOR DR G. DE VOS

Zoals bekend, is in artikel 57, lid 1, Z.W. aan de bedrijfsverenigingen de bevoegdheid verleend hun verzekerden een hogere uitkering te verstrekken of over langere duur dan het bij de ziektewet bepaalde ziekengeld.

Nu bestond er enige twijfel over de vraag, in hoeverre de ziektewet op deze bovenwettelijke uitkering betrekking heeft. Het tweede lid van artikel 57 dier wet bepaalt nl. „Op uitkeringen voortvloeiende uit het bepaalde in het eerste lid, zijn de bepalingen dezer wet niet van toepassing". De vraag was, of dit voorschrift letterlijk opgevat moet worden dan wel of men er een beperkte betekenis aan moet hechten in die zin, dat alleen de bepalingen omtrent hoogte en duur der uitkeringen niet van toepassing zijn.

Door zijn uitspraak van 29 februari 1956 (Z.W. 1955/159) [1]) heeft de Centrale Raad van Beroep, voor zover hij met deze vraag te maken krijgt, alle twijfel uitgesloten. Hij besliste, dat het tweede lid letterlijk opgevat moet worden en dat dus geen der bepalingen van de ziektewet met betrekking tot de bovenwettelijke uitkeringen van toepassing is.

In de volgende regelen zullen wij — uitgaande van de opvatting van de centrale raad — een beschouwing wijden aan de ingewikkelde situatie, die als gevolg van het bepaalde in artikel 57, lid 2, Z.W. bestaat.

In het algemeen heeft iedere arbeider in de zin der ziektewet bij arbeidsongeschiktheid wegens ziekte recht op een uitkering ter hoogte van 80% van zijn dagloon en wel gedurende 312 dagen binnen de eerste 18 maanden zijner arbeidsongeschiktheid (art. 29, lid 1 jo art. 31, lid 1, Z.W.). In elke volgende periode van 18 maanden heeft hij bij herhaalde arbeidsongeschiktheid voortkomende uit dezelfde ziekteoorzaak recht op een zelfde uitkering over 156 dagen (art. 31, lid 2, Z.W.).

Elke bedrijfsvereniging is evenwel op grond van artikel 57, lid 1, Z.W. onder bepaalde voorwaarden bevoegd in haar ziekengeldreglement te be-

[1]) Gepubliceerd in „Sociale Verzekering", 28-3-'56, blz. 86.

palen, dat aan bij haar verzekerde arbeiders hogere uitkeringen zullen worden gedaan of over langere duur dan de wet bepaalt.

Een der bedrijfsverenigingen die tot nu toe van deze bevoegdheid gebruik maakten, is de Grafische Bedrijfsvereniging. Zij verstrekt sedert 1 januari 1954 aan haar verzekerden die voor ziekengeld in aanmerking komen, binnen de eerste 3½ jaar na de aanvang der arbeidsongeschiktheid een uitkering over 936 dagen en in elke volgende periode van 3½ jaar bij herhaalde arbeidsongeschiktheid wegens dezelfde ziekteoorzaak nog eens over 468 dagen. Sinds 30 mei 1955 is het ziekengeld gedurende de eerste 312 dagen gelijk aan het nettoloon. Daarna bedraagt het 80% van het brutoloon.

Bij de uitvoering van deze regeling deed zich het geval voor, dat een verzekerde die op grond van de genoemde bepalingen een uitkering tijdens het tweede jaar van zijn ziekte ontving en wiens arbeidsongeschiktheid na herstel van zijn eerste ziekte als gevolg van een andere ziekteoorzaak bleef voortbestaan, meende door het optreden van die tweede oorzaak een nieuwe aanspraak op ziekengeld te hebben verkregen op grond van het voortduren van zijn verzekering krachtens artikel 26, lid 1, aanhef en sub *a* der ziektewet. De bedrijfsvereniging wees dit verzoek om uitkering echter van de hand, daarbij verwijzende naar het hiervoor geciteerde artikel 57, lid 2, Z.W.

Het Scheidsgerecht, Meervoudige Kamer, te Arnhem, waaraan dit geschil in eerste instantie werd voorgelegd, bevestigde op 12 augustus 1956 de beslissing van de bedrijfsvereniging. Het overwoog onder meer, dat artikel 57, lid 2, Z.W. „algemeen is geredigeerd en daarmede dus de toepasselijkheid van *alle* bepalingen van de ziektewet ts uitgesloten, dus ook die van artikel 26, lid 1". De Centrale Raad van Beroep bevestigde deze uitspraak onder overneming van de gronden, waarop zij gebaseerd was.

Terloops zij hier opgemerkt, dat de raad nu een ander standpunt inneemt dan in 1946 (C.R.v.B. 25 november 1946, A.B. 1947, p. 45. Toen besliste hij weliswaar, dat geen beroep openstaat tegen een beslissing omtrent een andere (uit art. 57, lid 1 voortvloeiende) uitkering, maar in plaats van zich, evenals in de jongste uitspraak, te beroepen op het tweede lid van artikel 57, werd deze bepaling helemaal niet genoemd en beriep de centrale raad zich daarentegen op alle bepalingen van de ziektewet, toen hij overwoog, dat „niet in enige wettelijke bepaling en met name niet in artikel 106 (thans 73, d.V.) der ziektewet aan een betrokkene het recht is verleend overeenkomstig het bij of krachtens dit artikel bepaalde in beroep te komen tegen de beslissing van een bedrijfsvereniging, voor zover deze betrekking heeft op zodanige „andere uitkering". Deze uitspraak werd dan ook ten onrechte door de bedrijfsvereniging als grond voor haar beslissing aangevoerd.

De consequentie van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 29 februari 1955 is, dat er voor wat betreft de werking der ziektewet drie categorieën verzekerden onderscheiden kunnen worden, namelijk:

a. de verplicht verzekerden, die een wettelijke uitkering ontvangen (wettelijk verzekerden);

b. de verplicht verzekerden, die een bovenwettelijke uitkering genieten (bovenwettelijke verzekerden);

c. de vrijwillig verzekerden. Of deze laatsten een ziekengelduitkering gelijk aan de wettelijke dan wel aan de bovenwettelijke ontvangen of een andere maakt geen verschil.
ad a. Wanneer een verplicht verzekerde een uitkering ontvangt volgens de wettelijke normen zijn alle bepalingen van de ziektewet van toepassing.
ad b. Ontvangt een verplicht verzekerde overeenkomstig de bepalingen van het ziekengeldreglement een hogere uitkering of een uitkering van langere duur, dan is geen der bepalingen van de ziektewet van toepassing.
ad c. Als een vrijwillig verzekerde een ziekengelduitkering ontvangt die gelijk is aan, meer of minder bedraagt dan het wettelijk ziekengeld, zijn de in artikel 71 Z.W. genoemde bepalingen van toepassing en mogen alle andere bepalingen worden toegepast (C.R.v.B. 3 november 1938, A.B. 1939, p. 164).

De belangrijkste op de vrijwillige verzekering toe te passen wettelijke bepalingen zijn die betreffende de voornaamste gronden voor weigering van ziekengeld (art. 44, 1*c* t/m *h* en 3), de ingang van wijzigingen in de bepalingen omtrent het ziekengeld (art. 49), de aansprakelijkheid van het Rijk (art. 51) en de aansprakelijkheid van derden (art. 52).

Dat er voor wat de mate van toepasselijkheid der ziektewet betreft een verschil bestaat tussen de verplichte (a en b) en de vrijwillige verzekering (c) in die zin, dat de laatste vrijer gelaten wordt, is begrijpelijk. Ook dat de bovenwettelijke verzekering (b) meer vrijheid geniet dan de wettelijke (a).

Het wonderlijke is echter, dat de ziektewet op de verplichte, bovenwettelijke verzekering door artikel 57, lid 2, niet van toepassing is, terwijl de vrijwillige verzekering op bepaalde punten wel aan de werking van die wet onderworpen is. Een weliswaar meer principieel dan praktisch, doch sprekend verschil is de aansprakelijkheid van het Rijk voor de uitkeringen op grond van de vrijwillige verzekering, die voor de bovenwettelijke uitkering aan de verplicht verzekerde ontbreekt. Men bedenke daarbij dat i.c. bij de Grafische Bedrijfsvereniging de vrijwillig en de bovenwettelijk verplicht verzekerden op ziekengelduitkeringen van dezelfde hoogte en duur aanspraak kunnen maken. [2]) Dit betekent dus, *dat het Rijk wel aansprakelijk is voor de tweede- en derde-jaarsuitkering aan de vrijwillig verzekerde, doch niet voor die aan de werknemer, die door de wettelijke verplichting zich niet aan de verzekering kan onttrekken.*

Verder heeft artikel 57, lid 2, tot gevolg, dat er voor de verplicht verzekerde, die een bovenwettelijke uitkering ontvangt, geen beroep op de administratieve rechter mogelijk is, terwijl de vrijwillig verzekerde op grond van de hiervoor reeds vermelde uitspraak van de centrale raad van 3 november 1938 dat wel kan doen.

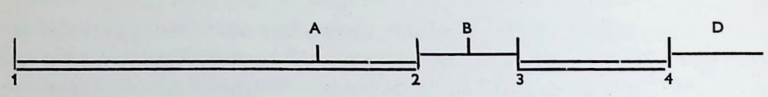
Dat in de praktijk ingewikkelde situaties kunnen ontstaan, zullen wij met het volgende voorbeeld trachten duidelijk te maken.

In het geval, waaruit de hiervoor besproken beroepszaak voortkwam,

[2]) Weliswaar moet dat uitdrukkelijk bij het sluiten der overeenkomst worden bedongen; doch dat is vrijwel algemeen het geval.

had de verzekerde, die in totaal 549 dagen arbeidsongeschikt was wegens dezelfde ziekteoorzaak, gedurende 312 dagen recht op de wettelijke uitkering, waardoor in die periode de ziektewet onbeperkt op hem van toepassing was. Daarna begon, afgezien van het reeds verstrekte hogere deel, de bovenwettelijke uitkering, zodat, gezien de uitspraak van de centrale raad, de ziektewet niet van toepassing is.

Laten we echter eens aannemen, dat de arbeider midden in het tweede jaar na het begin van zijn ziekte 50 dagen arbeidsgeschikt is geweest (25 dagen voor en 25 dagen na het einde van de eerste termijn van 18 maanden), zodat de laatste uitkeringsdag (de 599ste dag na de aanvang der arbeidsongeschiktheid) valt in de tweede periode van 18 maanden. De situatie die dan ontstaat, wordt in de volgende tekening schematisch weergegeven.

1 eerste dag der arbeidsongeschiktheid
2-3 onderbreking der arbeidsongeschiktheid met 50 dagen
4 laatste dag der arbeidsongeschiktheid (599 dagen na 1)
A einde van de wettelijke termijn van 312 dagen
B einde van de eerste, begin van de tweede wettelijke termijn van 18 maanden
Ook nu is gedurende de eerste 312 dagen (tot A) de ziektewet van toepassing. Tijdens de rest van de eerste uitkeringsperiode (van A tot 2) is dat niet het geval ingevolge het bepaalde in artikel 57, lid 2. Na 50 dagen wordt de werknemer weer arbeidsongeschikt wegens dezelfde ziekteoorzaak en krijgt dan een uitkering van 80% op grond van het ziekengeldreglement en wel gedurende 106 dagen (van 3 tot 4). Omdat hij krachtens artikel 31, lid 2, Z.W. wegens zijn herhaalde arbeidsongeschiktheid recht heeft op een zelfde uitkering gedurende ten hoogste 156 dagen, is hier sprake van een uitkering, die niet meer is dan de wet voorschrijft en die valt binnen de wettelijke maximumtermijn, zodat de ziektewet nu weer wel van toepassing is.

Wanneer de arbeider — nog steeds redenerende vanuit het standpunt van de centrale raad — na de eerste periode van zijn arbeidsongeschiktheid (bij 2) tegen de beslissing van de bedrijfsvereniging zijn uitkering te beëindigen bezwaar wil maken, is hij op de burgerlijke rechter aangewezen. Is hij na de tweede ziektetermijn (bij 4) naar zijn mening weer ten onrechte arbeidsgeschikt verklaard, dan kan hij terecht bij de administratieve rechter. En als daarna blijkt, dat hij in het eerste geval gelijk had en zijn arbeidsongeschiktheid niet onderbroken was, moet hij weer naar de burgerlijke rechter verwezen worden, omdat de uitkering daardoor toch meer was dan de wet voorschrijft. Het is wel duidelijk, dat de rechtszekerheid en de rechtsgelijkheid er niet op vooruitgegaan zijn.

Wij stelden dit wellicht academische geval van beroep tegen beide beslissingen van de bedrijfsvereniging om de consequenties van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep duidelijk te laten uitkomen. De herhaalde

arbeidsongeschiktheid op zichzelf komt nogal eens voor. Men heeft dan in ieder geval weer te maken met de verplichte verzekering ingevolge het ziekenfondsenbesluit, het recht op kinderbijslag en het plakken van rentezegels. Het geheel wordt nog ingewikkelder, wanneer de uitkering na de 312e dag minder dan 80% b.v. 70% van het dagloon bedraagt.

De beschreven moeilijkheden worden veroorzaakt, doordat men het tweede lid van artikel 57 veel te ruim interpreteert.

Ten eerste staat er duidelijk „Op *uitkeringen* zijn de bepalingen dezer wet niet van toepassing". Daar staat niet: „Op de arbeider, die een uit het bepaalde in het eerste lid voortvloeiende uitkering ontvangt, zijn de bepalingen dezer wet niet van toepassing". Deze betekenis wordt er echter door de Centrale Raad van Beroep wel aan gegeven.

Ten tweede zijn ook de bovenwettelijke uitkeringen een onderdeel van de verplichte verzekering: noch de werkgever, noch de werknemer kunnen zich eraan onttrekken, omdat zij de ziekengeldverzekering niet bij een andere bedrijfsvereniging kunnen onderbrengen. De wetgever nu heeft tegenover de wettelijke verplichting tot deelneming aan de ziekengeldverzekering in de wet waarborgen voor een richtige uitvoering der verzekering gegeven. Zelfs ook voor de vrijwillige verzekering, zij het dan in mindere mate.

Het kan dan ook beslist niet de bedoeling geweest zijn deze waarborgen — ondanks het feit, dat het verplichte karakter der verzekering gehandhaafd blijft — voor de verzekerden, die aanspraak op een bovenwettelijke uitkering kunnen maken, op te heffen. Men komt er niet uit door de bedoelde uitkeringen te splitsen in een wettelijk en een bovenwettelijk deel, want werkgever en werknemer betalen uit hoofde van hun wettelijke verplichting voor de volledige bovenwettelijke uitkering, terwijl de wettelijke waarborgen, die tegenover die verplichting staan, zouden ontbreken, wanneer het bovenwettelijke deel der uitkering, waarvoor toch ook een deel der premie bestemd is, genoten wordt.

De enige betekenis, die in het geheel der ziektewet aan het tweede lid van artikel 57 Z.W. gehecht kan worden, is dat de bepalingen der ziektewet *omtrent hoogte en duur der uitkeringen* uitgeschakeld worden, zodra de bedrijfsvereniging gebruik maakt van haar bevoegdheid van de wettelijke voorschriften daaromtrent af te wijken. Met andere woorden: een beroep op de ziektewet voor wat betreft hoogte en duur der uitkering is dan niet meer mogelijk. Stel bijvoorbeeld, dat de Grafische bedrijfsvereniging haar verzekerden tijdens het tweede en derde ziektejaar een uitkering garandeert van 70%, dan sluit het tweede lid van artikel 57 Z.W. uit, dat de hierboven bedoelde werknemer in geval van herhaalde arbeidsongeschiktheid op grond van artikel 31 Z.W. over 156 dagen gedurende de tweede periode van 18 maanden recht heeft op een aanvulling van 10%, het verschil tussen het wettelijke en het bovenwettelijke ziekengeld. Alle andere bepalingen der ziektewet blijven echter op de betrokken werknemer van toepassing.

Nu evenwel de Centrale Raad van Beroep een tegenovergestelde mening toegedaan is, is de enige mogelijkheid om aan dit misverstand een einde te maken, dat de wet zo spoedig mogelijk op dit punt verduidelijkt wordt.